

képes családfőt munkaszolgálatra osztottak be. De akármilyen nehezek voltak is gazdasági körülményeik, a zsidókat kitartásra bírta a remény, hogy a szövetségeseké lesz a győzelem. A zsidó tömegek, akárcsak vezetőik, el sem tudták képzelni, hogy Magyarországot éppen az a szövetséges hatalom fogja megszállni, amelynek az országban való jelenlététől nemcsak ők, de sok konzervatív magyar is tartott.

A végleges megoldás közgazdasága

Alig telt el néhány nap a német megszállás után, szertefoszlottak a zsidók és sok náciellenes magyar állampolgár reményei. Sztójay Döme új quisling-kormányra rögtön magáévá tette a német és magyar zsidótanítók terveit, amelyek a zsidókérdés „késlekedés nélküli megoldására” vonatkoztak.

E „megoldás” sokágú folyamat volt, amely a vidéki zsidók Auschwitzban és más koncentrációs táborokban véghezvitt, tömeges lemészárlásában tetőzött. A Sztójay-kormány egyik fő célkitűzése a zsidóság teljes kifosztása volt. Egész sor „törvényes” intézkedés született evégből, amelyek fedezéke mögött az új államapparátus háborítatlanul bocsátkozhatott a maga lázas fosztogató hadjáratába. Mire a zsidókat bevaгонírozták, csak kicsiny batyukat vihettek a kezükben a ruházatukon kívül, amelyet viseltek. De még ezektől is megfosztották őket, mihelyt megérkeztek Auschwitzba.

A zsidóság szisztematikus kifosztásába szinte minden központi, megyei, járási és helyi közigazgatási szerv bekapcsolódott. A jó néhány minisztérium (a pénzügy-, a kereskedelem- és közlekedésügyi, a földművelésügyi és a közellátási minisztérium) által kibocsátott rendeletek, utasítások, körlevelek országszerte egyforma gördülékenységgel fogantatosultak a helyi szervek hatáskörében. A zsidó vagyontárgyak kisajátítására vonatkozó jogalkotást legtöbbször a minisztertanács vagy a belügyminisztérium végezte.

A kisajátítási folyamat szinte nyomban a megszállás után megindult. A németek, mint ahogy később magyar cinkosaik is, kisajátítottak bármit a zsidóktól, amire szállásaik és irodáik felszereléséhez, berendezéséhez szükségük volt.¹ Ezután pedig nagy mennyiségű magyar és külföldi fizetőeszköz, ékszert, gyémántot csikartak ki a zsidó vezetőktől különféle „mentőakciók” ellentételezéséül.²

Ám bármennyire súlyos, gazdaságilag bénító költségterhekkel jártak is ezek a kezdeti rekvirálások és váltságdíjak, eltörpültek a szisztematikus, állami vezénnyellett véghezvitt rablás mellett, amely a zsidónak tekintett több mint 800 000 állampolgárt érintette. Az év zsidó húsvétjá-